

תל־אביב¹ (ציורים)

נתן אלתרמן

א. מול הראי

עוד מעט יבוא הסתיו. שמענו רעמי סערה ותקיעות שופר, ראינו ברקים נשאים ותפוחי־זהב בשילים, ענני גשם התקהלו לתמרון ראשון (המנגנון פועל!), והאופירה הסיעה את גג־החורף כמי שמוריד את מצחית כובעו בעת סגריר. ואם כי שוב שבו התכלת והאור והתפוחים עדיין לא הופיעו בשוק והגגות הרטובים נתייבשו כליל – יודעים הכול: עוד מעט יבוא הסתיו. החורף. בימים אלה מראה חלב כחלח־לבן לים. שקט הוא מאוד, רכרוכי ורפה־אונים. תנועותיו עצלות, מתמוגגות ונמוגות מעין. ורק מתוך הָרַגֶל, תוך תרדמת עצלתיים, יפתיע בהזיית מים מציאותית נעלי גבר שזקפו חוטם נאהב אל גרבי משי. אך גם אז הריהו נחפז ונסוג, מצטחק ומצטדק – סליחה.

אניות עוגנות מצפות לארגזי ניחוח. אסיף הוא, עת האסיף היא, ובימים אלה מראה חלב כחלח־לבן לים, כאילו גם הוא נושא מה, מבשיל מה, אולי דיסת ביצי־דגים דהה?

הים מגיב על כל מזג־אוויר. הים הוא סידור גדול, סידור נושן בכריכה כחולה לכל תפילות השנה. הים הוא ראי מלטש, אספקלריה רבת גבישים לארבע התקופות. מדי הגיע תור אחת הגבירות הללו לבוא אל טרקלין העולם, הריהי ניגשת בראש־וראשונה אל המראה, מתקינה שערותיה, מסדרת קיפולי שמלתה, מנסה בת־צחוק, הבעת עצבת, קריצת־עין רק אחרי כל אלה...

ועליכן מגיב הים על כל מזג־אוויר, ואין זאת כי אם הגברת, אשר יקרא לה סתיו, ניבטת כעת אל רקע המים.

1 "תל אביב הקטנה", הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1979. פורסם לראשונה ב'הארץ', 23.10.1932, 16.11.1932, 10.1.1933

דקת גו היא ושחורת שימלה, חיוורון פנים לה ואודם שיער מתקצף, עיניה ערפל גדול ופיה דשן, מפושק מה וקרוא לנשיקה.

אהבה בה בלבי לילדה זו. בכורי חמסינים שיוויתיה לנגדי. ברמץ חול לוחט חשבת על מגע אורה הקריר וכל עביב מיסכן תועה, תוהה וגוסס בשמים, היה לי רמז גנוב מאפלולית עיניה.

כעת היא עומדת מול הראי. האם אירע לכם ביום מן הימים להזמין נערה גנדרנית לנשף או לתיאטרון? האם אירע לכם לשמוע: "רגע, אתלבש והלכנו... ולחכות, לחכות, לחכות... למולל באצבעות, לקלוט רחשים מן החדר הסמוך, לעשן, להביט בחלום. ופתאום: "אני כבר גומרת... ושוב פתאום: "אל תביט, שכחתי לקחת משהו. (ממה נפשך, אם היא כבר גומרת, מדוע אסור להביט?). ושוב לחכות, למולל ברגלים, להביט באלבום.

אלבום!

בעיר עוד עת הקיץ. תל־אביב בקיץ. אני הופך בדפים. הצצה לכאן והצצה לדלת הסגורה.

ב. כפלח הרמון

צהרי־קיץ.

לובן רב, נטפי אודם על פני הלובן וקצף כחול סביב נטפי האודם – עיר, גגות ושמים.

כעוגת־חג גדולה ניצבה תל־אביב על טס החול הצהוב. חמה היא עדיין, לוחטת מאשר תנור... "איש לא העז געת בה"..." יפה היא ורבת תפארת.

הים, כטבח אמן, התפרקד ממולה, צופה בה ובחנה. כרסו העבה עולה ויורדת בקצב מנוחות ושובע... ויפו מוצבת למראשותיו כנרגילה.

כעוגת־חג גדולה תל־אביב על טס החול הצהבהב. תפוחה ורוגעת ומהבלת. חם, והים קורא ומפתה מרחוק ורחוב הרצל הזקן אסף את שני קביו: שדרות רוטשילד – ואמר: אמבטיה, ויהי מה!... דדה ונחבט ראשו בבנין הגימנסיה, דדה שנית ונחבט שוב, נואש, השליך את הקביים ימינה ושמאלה ונפל על פסי הרכבת, כאומר לאבד עצמו לדעת. אז נשאו שני השערים אשר מזה ומזה לפסים את זרועותיהם לאות

תמהון וקוצר אונים : מה לעשות? ... אמבטיה ואמבטיה! ... ובנין אפ"ק הצעיר
והמשכיל, זה מקרוב בא, אמר : אידיאה פיקס...

רחוב נחלת בנימין יצא פזיז וגנדרן, לדרך רחוקה. דם הרוטשילדים נוזל בעורקיו,
אבל נפשו לא לאוואנטורות באנגים כי אם להרפתקאות מסע... – אח, מסעות
בנימין הרביעי!... כמוהם לא היו עוד ולא יבואו... פתאום... שניים התנפלו עליו
ועצרוהו : האחד קפץ וירד מן ההר והשני גח מן הבקעה – רחוב שינקין ורחוב
הכרמל ; כפרים היטו ראש אל חזהו ולא יתנוהו לזוז... גוואלד!... והשוטר באמצע
מנופף ידים לכאן ולכאן, רוצה לפשר ואינו יכול...

מגדל המשטרה העירונית הוציא מכיס חזייתו שעון גדול ומרוב שעמום שכח
להחזירו. לב תל'אביב רגע עמד מלדפוק. בתחנת-הרכבת מצטופפים המוני זבובים,
ורכבת אין.

רחוב אלנבי השתטח לארכו, הביא ראשו במים ואמר לשחות, אבל רגליו נסתבכו
ברשת המרכז המסחרי ולא יוכל לזוז.

בנין האופירה מתבונן בעמוד התקוע לפניו וסופר בפעם האלף את שלושת הפנסים,
שלושת הפנסים שילשלו ראשיהם להביט במאזניים שמתחתם והמאזניים...
מקולקלים.

צהרי יום קיץ.

האומנם כאלה הם תמיד? או אולי העינים עיפו והן צופות הכול בשעמום ובשוויון
רוח. הן לפעמים תידמה העיר באור השמש המסנוור לרימון מפולח, לרימון טרי,
אדום-בשר וזהוב-קליפה. לרימון אדום-בשר אשר סכיני אור נעוצים בו, סכיני כסף.

ג. דיאנה

בוקר קיץ.

בבוקר – טוב ונאה לרחוץ בים. שוב הים! האפשר לספר בתל'אביב ולא לספר בים,
בימיה, בים הבוקר, בים הצוהרים ובים הערב? תל'אביב בלי ים, כבית בלא חלונות,
כמרכבה ללא סוסים, כתווים נטולי שיר.

לסוסתי ברכבי פרעה דמיתי את ים הבוקר. כמה עזיז הוא, ומה רעננים צבעיו! ירק
והבהוב. לובן ונצנוץ. האור שוצף ומפעפע. הצהלה בורקת קפיצות ומעשי קונדס,
ממש קרקס, זירה.

בְּזִיָּרָה כְּחֶלֶה יִסְבּוּ סוּטֵי לֶבֶן
רְעָמוֹת תִּשְׁאָנָה צְהֵלָה וְאוֹן.
קֶצֶף־צְבָעוֹנִין מֵחֶפֶן אֵלֵי חֶפֶן
מִתְנַוֵּץ בָּאוֹר כְּכַדּוּרֵי מְקִיּוֹן.
גֵּל, כְּלֶץ פְּרוּעַ, מִתְגַּלְגֵּל בְּנִסְתָּר.
שְׁמֶשׁ כְּתֵכִי טַפֵּס אֶל רֹאשׁ הַמוֹט.
מוֹל שׁוּטֵי זָהָב, לְקַצֵּב הַתְּזֻמָּרֶת,
"פּוֹנִי" מְנִיעִים רְגְלִים קֶדְמִיּוֹת.

כך. קצב. הים תמיד – קצב. לו שמעה תלאביב לקצב הים, כי עתה היו חייה ישרים
ונבונים יותר. כי אז לא היו רחובותיה נחצים בזוויות חדות למרבה הבלבול
ולסיבוך אין קץ, והעירייה לא היתה מסתתרת בקצה רחוב באליק כדי לרגל משם,
רואה ואינה נראית, את המשאזהמתן שברחוב אלנבי, ובתים זדונים לא היו
"מציגים רגלים" לרחובות תמימי דרך בהילוכם, ורחוב שפינוזה לא היה צריך
לגלות למקום שאין מכירים בו, והקאזינו לא היה מרביץ סטירת־לחי בפרהסיא
לטעם הטוב, ו"טוב הטעם" לא היה נמכר בחפיסות־נייר ארבע בגרוש... ו... ו...
ואולי כך טוב יותר...

תלאביב שובבה היא, תלאביב שמחה ועזת־דם, תלאביב שונאה כפלי משטר. תל־
אביב בת עשרים.

...ובבקר, בבוקר קיץ, היא יורדת לרחוץ בים. כי בבוקר טוב ונאה לרחוץ בים. רבת
אור, רעננת גוף, מוצקת אברים ודלוקת עינים יורדת תלאביב אל החוף. רגע
תידמה לעלמה מרתקת, ורגע – לילדה נרתעת בפני מים. בית־הפועלים, גדול וכבד
תנועה, מתבונן בה ופניו אדומים ממחשבות־סתר. קומתה זקופה ונטוית־מה
אחורנית... שרירי זרועותיה מתוחים מעצור בשני כלבים מתפרצים, כלבים לבנים.
דקי גו ודקי סנטר – בליטת יפו משמאל וגבעות החול מימין – הופ! הנם קופצים
המימה... הופ!... שצף נטפים ניתז... סופות המרגוע והגזוז ניצבו שלובות יד
כאומנות זקנות חביבות, ועיניהן ממצמצות מן הזיוו ומן הרסיסים... והיא, היפה,
האמיצה, האהובה, הנהדרת, יורדת מן הגבעה.

ד. קורבן מנחה

ערב קיץ.

כבישי העיר ובתיה מתאפללים, ורק הגגות פורחים באור אדמדם. כל חלון משקף שבריר שמש. השמים גבהו מאוד, חלקים הם, לטושים וברורים ככיפת שיש. אמצעיתם כחולה, ובשוליהם אדמומית קלה.

וזה הכול. לא תואר קוו ולא הדר צבעים לערבי הקיץ בתל־אביב, מנוחת בית לאחר יום עמל, נקיון וסדר ודממה.

רק מספר רגעים, רק מספר רגעים זעיר, עומס על גבו את כל הפלא – והם רגעי השקיעה, עצם השקיעה, ברדת השמש אל המים.

לפני זה לא כלום. לפני זה הכול כסדרו... ופתאום – פלג אור... נוף אדום בתוך לוע... כיפת־ארמון בולטת מתוך הרקע... הארמון שקע ומוסיף לשקוע... איש לא ראהו ולא יוסיף לראותו. רק מספר רגעים זעיר עומס על גבו את כל הפלא ובסופם ואיננו...

בעת הזאת עוצרת העיר הפזיזה את נשימתה, בעיני חלונותיה המתחסדות מתגבשים נטפי רחמים וכבוד... השמש מאיר את כל אשר לא הואר מאז הבוקר; את אלה אשר מהם נסתרו השמים וארבע הרוחות מאיר השמש מלמטה ברגעים האלה. הלא לשם זה ירד ובא אל תוך הלוע. הבן תבין העיר את פלא הקורבן, אך בלבה לא תרגישנו, ולכן, בתום מעשה השקיעה, תימְחִינָה הדמעות, ידעך וְרַד הגגות והכול רוגע, שותק ואדיש.

רק הגדולים ביותר, רק הגבוהים מן הגבוהים, ינצרו עוד את הדמע והתמהון, כי הגדלים חכמים מן הקטנים ומחשבתם נבונה: על כל צרה שלא תבוא... אולי יפרוץ פתאום השמש, ייחלץ, יעלה שוב וראה בבגידה.

אבל הם כבים, רוגעים לאט־לאט ובהיות המרגוע והשיכחון שלמים יתחילו לנגן מכשירי הראדיו והפאתיפון.

ה. ספינפס, בודהא ויהודי

ליל קיץ.

בהיות החושך מתחיל רעשה של תל־אביב עולה, מתגבר ומתגוון. כאילו אשד האור, הניתך ביום, החרישו ודיכאו. צפירות אוטו, משק גלגלים, שריקות ראדיו

משתלבים, נבלעים, נפרדים, דוהרים, ככדורי־מישחק, מקיר אל משנהו, מרחוב אל רעהו. העיר זוקפת אוזני גגות, פוקחת עיני ריבוע צהובות, עינים ללא ריסים ואשמורות, מקשבת ורואה.

ליל קיץ. בלילה הולך שטף־הזמן ומתעבה, מתאטה ונעשה מורגש יותר. מעל הראש הנטוי, מעל לגו, מסביב לגוף שוטף הזמן. ריטון עמום לו, ריטון מתמלא, מתגבר וכובש. ופתאום – לא שקשוק גלגלים, לא ראדיו וצפירות אוטו, רק הזמן שוטף ושעון מתקתקת, סובב כגלגל־ריחיים.

"אחת אחת ובאין רואה" כבות עיני העיר, אבל המאחרות להיעצם, אלו שנותרו ועוד יוסיפו להיות, צופיות במישנה תמהון והתבוננות, גגות האוזנים אף הם מוספים קשב.

מי זה הגיד כי אין דבר נשגב ומופלא בעולם, כשיח החרישי שבין בנייני־עיר גדולים וכוכבים!

לדוד גדול דמו השמים, ריבֶת זהב טהורה מתבשלת בדוד. אולי אליה שלח בנין האופירה את לשונו הארוכה?

למוח גדול דמו השמים. דובדבני מחשבות בווערים במוח. אולי אליהם נשלחו אצבעות עמודי־החשמל?

לאפריון פרוש דמו השמים. לאפריון ריק מחתן וכלה. אולי לקראתם מייחלות עיני החלונות הצהובים?

כיצורי בראשית מופלאים רבצו זה מול זה העיר והלילה. אדיר הלילה ושמן ומתנמנם. מְפָלִי בטנו מבהיקים מעדי, עגילי־פז גדולים ניתלו על אוזניו – יום אתמול מזה ויום המחר מזה.

עיר ולילה – סְפִינֶפֶס מול בודהא.

התמונה רבת הוד, מלאת אלוהות ודשן. טוב לראותה כשהיא קבועה במסגרת החלון הפשוטה, כשרק שתי עינים מביטות בה וכשהיא ניתנת להֶעֱלֶמָה ולגילוי ברצון היד הנוגעת בכפתור מנורת־חשמל.

באותה שעה נמצא גם הים. הנה המלח. נמצא. הוא ישנו. ישותו מורגשת ואם גם לא יִרְאֶה.

לָמָּה לא דימו וְלָמָּה לא יוסיפו לְדַמּוֹת את ים הלילה?... לכושית עזת יצר, לחתול מתפנק, לעוגב נפילים, לְגַמְלֶת רבת ענבל...

האם אין הוא דומה... האם אין הוא דומה בליל ירח ליהודי יפה, שזקנו מסורק
וקפוטת־המשי שלו מבריקה ואבנטו – כסף?

איזה דיסונאנס לספינפס, לבוֹדָהָא!... אבל תמונה זו ניצבה לפני ברגע זה ואני
רשמתיה. ואולי יפה זה באמת, שמסביב חג ודומיה ויהודי מקשט בקפוטת־משי
מבריקה וחגור אבנט־כסף עובר בתוך החג.

ו. חזון הגמלים

דורות רַבִּים־רַבִּים־רַבִּים

רַבְצו חולות פְּשָׁנֶה־בִּים.

א. שלונסקי "מול הישימון"

חול. תל־אביב בנויה על גבי החול. האם שיערו מעודם גרגירי המוצקים, שזופי
השמש ולטושי הרוח והמים, האם שיערו מעודם גרגירי החול המופקרים נטל
שכזה? רבות החליקה עליהם הלטאה, כאֶשֶׁה חסודה ונָאָה; התנהל הצב כבעל
בעמיו; כרע רבץ הגמל; דהר הסוס ופסע החמור. אבל הלטאה, כאשר תחליק כן
תחמוק, מדגדגת מעט־קט ואיננה. הצב מלטף מגלגל והופך בגרגירים, כאבא הפוקד
בניו, ואף הם מספיקים להיאחז בו ולנסוע קמעה. הגמל – כרסו רכה וטובת צל,
וסלסולי שיערו המדובלל משירים אורחי יקר, גרגירי חול מארצות לא נודעו.
פרסות־הסוס נוסכות שיכרון, מרקידות, מסחררות, כרוח סערה – טוס וגמא
ארץ!... וטלפי החמור, בינה בהם ודרך־ארץ. כמלמד זקן ורגיל עובר החמור בין
גרגירי החול: לאט לכם, לאט לכם ולי... וכל המֶאֵט סופו שיתמיד. ופתע... לא
עליכם, חולות מדבר וערבה... פתאום באה החיה המוזרה, הכבדה והעקשנית
מכולם. בא הבית. ישב על עכוזו הנוקשה, אסף זנבו, הבליט חזהו, נשא ראשו –
וירבץ!... אחריו זחל והגיע הכביש, ספק שפיפון עלי אורח, ספק עונש מן השמים...
השתטח בפישוט ידים ורגלים וישכב!... ואין לדעת, אם ישן הוא אם ער, ואין
לשדלו – כי לא ישמע, ואין להקניטו – כי לא ישעה... אל אלוהים, מה זה ועל מה
זה?!

חול, תל־אביב רובצת על החול. מכבידה עד מאוד. הודקת עד עצירת נשימה. מונעת
אוויר ומים ורוח. האם שיערו פעם גרגירי החול נטל שכזה? – ובזיון!

סְלִיֹת־נֶעַל חֲצוּפֹת יִנְקְשׁוּ :

הֶדָּ – הֶלֶם, סָבֵל נְדָם.

הֶלֶם נְהַךְ, לֹא תִבְרַח!

גְּלַגְלֵי אוֹטוֹ יִצִּיפוּ לְחֵשׁ אֲרָסִי :

בוֹז נְרָק, יֵשׁ לְשִׁתְּךָ.

רֶק נְבוֹז, לֹא תִזוּז!

וּפְרִסוֹת סוּסִים, מִזְכֵּרֶת עֵבֶר נִכְסֶף, יִדְפְּקוּ :

שְׁעֵט שׁוֹט, מֵר לְחִיּוֹת.

שׁוֹט־מְשַׁעֵט, אֵין מְפֹלֵט!

כך. אלה דברי העיר אל החול הזהוב, אל גרגירי החול הכלואים. ובקראי בעתון
הבוקר, לאמרו: כבישים חדשים... זכרתי את החול ולא רחמתיהו.

כי ידעתי: עיר וחומות, בית וכבישים... כי אהבתי שאהיה גרגיר בניאגרה של
כבישים ומדרכות... כי צריך ש... כי מוכרחה תל־אביב לגדול, להיות כאחיותיה
הרחוקות, מדברית ומדבירה, זרה ונאהבת, רבת המון ויופי וגבורה. עיר! גיונגל
ביטון וחשמל וברזל, מבואות־סימטא עקלקלים, אשר צל ומסתורין מתרפקים
עליהם בסבכי ליאנה, גשרים מקפצים מחוף אל חוף, ארמונות ענודי מגדליהם כצבי
הדור בתמורת קרניו, מרזבים דבוקים לחומות בית, כנחשים שניתלו על גזעי ענק.
נמרי אבטומובילים מזנקים ממארב־פִּינות, ואדם, כל אדם, כל אחד מן הרבבות,
כמאוגלי הבודד, כילד הגיונגל, השבוי ואוהב את שביו, המצווה והירא, הנוכרי
והאהוב.

על רקע הישימון הולך ומתיילד מדבר חדש. בכפרי הארץ ובשדותיה – תנובה על
רקע הישימון. וכאן – מדבר חדש, אשר יהיה מפואר ועז ואכזרי מן הקודם.

... ומשעה לשעה חולפת שיירת גמלים ברחובות. כפות־לבד זהירות שוחקות את
הביטון האטום, קול רשרוש בוקע ועולה מתוך המיית גלגלים ופרסות רכב, עולה
ומבקיע, חודר ומעמיק:

רְשָׁרוּשׁ, חוֹל כְּבוֹשׁ.

הֶסֶכֶת, עִיר נְבִיִית.

עֵיר תְּגֵבֶר

וְתַנּוֹן –

שׁוֹב מִדְּבָר.

יְשִׁימוֹן!

ז. הוליווד וכרך

עוד חזון למועד. עוד מועד לחזון הגמלים. "העיר העברית" מזכירה עדין את ששים הגבורים מ"גבורי ישראל", ועם זאת אין היא מזכירה מאומה.

מיוחדת במינה היא, אין כמוה לזרות מתמיהה ומתקבלת על הלב כאחד, לניגודים ההולכים ומתבלטים ולשלמות המוסיפה ונשלמת.

50,000 נפש, 20 שנות קיום, כמה מפעלי־חרושת זעירים, זכות "חזקה" על גאזוז ועל קארנבל של פורים, מוזיאום בן־יומו, ופליאזי בן־יומו ונמלו בל עמו...

מגילת־יוחסין שכזו היתה מקנה בקושי לכל עיר אחרת מקום נקודה קטנה בגן המפה הגיאוגרפית. מחוץ לתחום לא היתה נזכרת ונפקדת, שוקטת היתה על שמרי מסורת צבה, מעלה לה גירה של רכילות שכנים ותיבות־פאתפון, שומעת כל ערב את תזמורת הכבאים והמשטרה, מוציאה שני עתונים: "הים" (ימני) ו"הנחשול" (שמאלי) ובוחרת בפרקי־זמן קבועים ראש־עירייה ובא־כוח לבית־הנבחרים. כאן הגזמתי קצת. אפילו לאורח־חיים שכזה אין מוכשרת עיר בעלת מוזיאום בן־יומו. מוזיאום הוא דבר חשוב מאוד. סמל הוא. עדות ליסודות מוצקים ולהיסטוריה... ויותר מתוכנו של המוזיאום חשוב הבנין אשר בו הוא נמצא. כל הבניינים, כל בנייני העיר.

ערי הפרובינציה באירופה היו לפנים מושב דוכסים עטורי יועצים ואהובות, אמנים ואנשי־חצר. בכל עיר קטנה, בכל עיר אבנית, מוצקה, אשר דמות קמיע עמומה לה ואשר זכרונות עבר ניתלים על כרכובי בתיה כחימרות מוזרות מכתלי כנסייה, יש סימטאות מופתלות וכיכר מרכזית רבת יופי קופא, יש בתים שהעלו בקיעי יושן וארמונות מצופי זהב, יש מאורות־מרוז נאלחות, קימורים ופסלי גופות מבריקים בפניני מזרקה, יש שערים הנושאים על מצחם הקודר את תורה־זכרון לזה אשר היה "אוהב האזרחים, מורא האויב ואבי האמנות".

רק עיר כזו יכולה ללבוש מעטה חיים מרוכס בכל כפתוריו, חיים אטיים בשקטם, ובטוחים כאטיותם ומכובדים כבטחונם.

מגילת־יוחסין היא זכות אבות. ועיר שלא עמדה לה זכות זו, דרכה שתהא עלובה ומגוחכת אם תתקדש ואם תתרעש, אם תתכווץ ואם תתרוצץ. כך דרכה, וסופה – או שתישאר לנצח קנה ונבובה ובזויה, או שתגדל ותעלה עד כדי תשומת־לב. גזירה היא גם על תל־אביב לפי כל ה"נתונים". אבל ניצלנו, כמעט ניצלנו לגמרי מדרגה נחותה זו.

אמנם, המלה "פרובינציה" נישאת כאן על כל שפתיים. הקשיבו ותשמעו בניב זה קול מטבע נזרקת במרום, עפה ונופלת לארץ בצלצול. הפוסק – פרובינציה! דומה עליו כשלמה המלך שנקלע לבין עניים. אין איש כועס בשמעו תואר זה. מטבע שנפלה אני יכול להרים, לטפס קצת ולזרקה שוב על מישהו אחר. וחוזר חלילה. זה מעניין מאוד, והעיקר: זה מקים קצת רעש. ועיקר שבעיקרים – אין זה פרובינציאלי. לא אכחיש (לא נאה להכחיש!) את העובדה. אבל נדמה: מי שבא לפרט את המומים ולפסוק לפי זה את פסוקו הפסקני, הרי כאילו זכר מכל ה"הגדה" רק את ה"דצ"ך עד"ש".

ה"סימנים" אינם חסרים, ב"ה.

למשל:

- אני בא לבקר את ידידי, הוא איננו בביתו. אין דבר, חושב אני, אמצאנו ברחוב. פרובינציה!

- בטיילי לי לתומי אני עלול לפגוש את כל פני העיר, אמניה ופרנסיה, להכירם עד אחד, לדעת את מקום־מגוריהם, לזכור מה שסיפרו לי ומה שאני עצמי סיפרתי על אודותיהם, לפני ולפני ולפנים... ובנצנץ לעיני פרצוף חדש, אשער: ודאי תייר... אי, פרובינציה!...

- אני בא לראינוע. רואה "יומן". בבוקר קראתי על רדיפות הישועיים בריפובליקה הספרדית, וכאן עדיין "הצבא עובר בסך לפני הוד־מלכותו, אלפונסו השלושה־עשר"... פרובינציה!...

- נפש האדם מביטה מתוך עיניו. והעינים עשויות להתרוצץ לכאן ולכאן, וחלונות־הראווה עשויים לרתק אליהם רגע את העינים. העיר כולה מביטה מתוך חלונות־הראווה, מספרת על טוב טעמה, על רוב גוניה, על שעשועיה ועבודתה. עובר אתה בעיר, והנה כלוב־זכוכית גדול. בתוך הכלוב – עלמה כורעת על ברכיה. מחזיקה נעל

ענוגה, מבריקה, חדשה, מזיזה אותה אחת הנה ואחת הנה שפיה הקטן מאומץ ועיניה נשואות אל רעותה הניצבת על המדרכה מול החלון ומורה לה ברמיזות יד קלילות את המקום והכיוון הנאותים. שקט, אין אומר ודברים, רק שתי עלמות מתקרבות, סנטימטר – סנטימטר, אל השלמות כבערינכר. על חלונות-הראווה בתל-אביב כבר דיברו ודיברו וגם... יוסיפו לדבר.

- ...ואידך, אשר מחוץ ל"הלך-הנפש" ול"מראה-העיניים", זיל גמור. לא עלי המלאכה. ובמקום הזה אגיד את אשר אליו התכוונתי:

עם ועל אף כל הסימנים, אין תל-אביב פרובינציה, אין היא פרובינציה במובן המקובל.

בתל-אביב הרבה סימני קרתנות – נכון! תל-אביב קטנה – נכון! בתל-אביב "יושבים" ב"רץקי" וב"שלג"², "רוקדים" ב"סאן רמו", "יוצאים" לרחוב אלנבי, "הולכים" למוגרבי או לביתהעם, "שומעים" ראדיו או פאתפון – נכון ונכון. אבל לא ברעש ולא ברוב עם ולא בעוצם מעללים יתנכר כרך.

עיר גדולה משמע – מרכז, ופרובינציה משמע – היקף, נקודה מנקודות-ההיקף. ככל אשר תרחק הנקודה מן המרכז ריחוק מקום וריחוק משאיזמתן, כן יקטן ערכה. תל-אביב רחוקה מ"מוקדי-עולם", מ"נקודות השריפה" של עדשת ארצנו הגבנונית, ועם-זאת מרכז היא, מרכז כפול, לארץ וביחוד לעם. והעם פעיל מאוד ומעניין מאוד, והרבה מאור המרכזים הרחוקים אורו הוא ומידו נזרע.

הסופרים, התיאטראות והמוזאון אשר לתל-אביב הם גם סופרים ותיאטראות ומוזיאון לארץ ולעם. ועליכן גם לעולם. כל דבר חדש ההולך ונברא כאן יוצא ומכריז עליו קולה של ה"א הידיעה העממית והעולמית.

תוכן העיר הגדולה, תוכן המרכז מצוי בתל-אביב, אלא כדי לסתור את טעם ה"הוליוודיות" שתוכן זה עלול לתת בהיותו מרוכז מדי, ולמען הפוך את "הליכות הבית" של תל-אביב להליכות כרך, צריך שתגדל העיר, איאפשר לה שלא תגדל!

² "רץקי" ו"שלג הלבנון" – שני בתי-קפה ידועים, מקום-מיפגשם של אמני וסופרי תל-אביב בימים ההם. (המלבה"ד).

ח. מה זאת?

שתי אחיות גרות יחדיו בבית.

האחת – כתפיה גרומות, צווארה מגויד, גיזרתה חורקת לכל תנועה. עיניה נוקבות ודוחות בחודי להב קריר ואפה המעוקל גוער בשפתותיה לבל יעיזו לצחוק. והשניה... כל בחורי העיר אוהבים את השניה. מפני שדמותה צפירית וציפורית, ותלתלישיער מכרכרים סביב לראשה כשעירי זהב, וגומותהחן אשר בלחייה מצחיקות זו את זו. ועוד אוהבים אותה בחורי העיר, משום שפְּנֵי קטן צפון בחיקה והוא מניף קשתו בהישמע קול דבריה, ויונים צחורות מועפות ממנה, דאה ועוף, בנופפה יד לאות שלום. ועל הכול אוהבים אותה בחורי העיר בגלל עיניה המפליאות אשר אישוניהן דומים למחשבה כחולה בתוך תום לבן.

ט. סוס ומרכבתו

מרכז מסחרי, רחוב לווינסקי, רחוב הרצל, דרך יפּוֹת־אביב – הנה קטע מפרפר של עיר גדולה לאדם. כאן יכול אתה להסתובב שעה תמימה בלי להתחייב אפילו פעם אחת באמירת שלום. כאן יש סכנה פורתא לעבור את הרחוב ממדרכה למדרכה. פה עולים מבועי הרעש גבוהגבוה, ללא חרבוני שתיקה ואפיסת־כוח. כאותות הקשת בענני האבק הם מזדקפים, מתקמרים, משתלבים, מתגווונים בקריאות גרון ותקיעה וצלצלים.

מכוונות "מיץ" מגרורות, אוטו צופר, ערביעגלון, בעטיפת־ראש לבנה, כנסיך הודי על דוכנו הגבוה צורח בעברית – "הסידה!" תימני חצוף בטוח ומבטיח לכול, כי "חדשות מעניינו... ת. היום ב..א..א..רץ!" מין רובוט, בעל פאות, עומד בפתח חנות ומנופף בליהרף בפעמון רעשני – מכירה כללית! יהודיה עמוסת־סלים צועקת לאבטובוס נחפז – עמוד, אדון!" פאתפון מבולבל מזמר בכוונה עצומה "אבינו מלכנו".. איזה ברנש סקרני תופס כל עובר ושב בכנף־מעילו – "לאן, לירושלים"??...

האבטובוסים מתמוטטים, מקפצים, מעקלים פילוס־ימעבר תוך פזזנות. הולכ־רגל ועגלות־יד, כתולעים אדומות שנקלעו לתל נמלים. דליים עולים ויורדים, מעמיסים נטל קומה נוספת על גב בית נדהם ונבנה. עתוני פאריס וברלין מוקיעים בחלונות־הראווה את קלף נצחונם האחרון – פרצופי נשים נאות... לשווא!

חלקה זה של תל־אביב הוא הערני והעירוני ביותר. זוהי ה"סיטי" שלנו בזעיר־אנפיות מגובשת. המרכז המסחרי צועד בעקשנות מוצקת ומעוררת כבוד לקראת

גידול וכיבושים. ראשו נטוי לפנים, כאומר לקרקר חומות מעצור. חרש הוא ועיוור מרוב שאון ואבק שהקים בעצמו. כסוס עבות־שיער, עגול ואמיץ הוא מושך אחריו את מרכבת תלאביב השיכורה, החורקת ורפת־האופנים, קדימה, בהר!

י. מסביב לעץ־הדעת

ובתווך, כעורק־דם כחול־ירוק בצומת חיים סואנים, חולף סרט ה"שדרות". חוש ההומור של היהודים לא בגד בהם גם כשבאו לקרוא בשם לרחובות ולשורות עצים. שדרות־רוטשילד הם, כידוע, מקום־ועד לאנשים, שהפרוטה אינה מצויה בכיסם. פועלים מחוסרי־עבודה, בני "המעמד הבינוני", המחפשים מעמד כלשהו ולו גם פחות מבינוני; הולכי בטל, הולי רכיל, אוהבי להג, צמאי חדשות, מפריחי כזבים, חולי סקרנות וסתם יהודים טובים – כולם מזדמנים לכאן, מרחק פסיעות־מספר משטף הרחוב, כמי שעורך "פיקניק" שלו על שפת נהר רעשני. סמוך לעץ אחד שהיה נקרא בימי הזוהר של המקום בשם "עץ־הדעת", נשמעים בנחת דברי חכמים וכסילים.

נער, גאה על שנזדמן למסיבת גדולים, מחווה דעות שלא על־מנת לקבל תשובה; זקן פִישן מתחיל לדבר אל איש צעיר, בעל תיק של מקצוע ומקצוע של "תיקו", וזה מפנה הימנו ראשו כדי להשיב מיניה־זביה על קושיה ששמע באוזנו השניה; הלה שוב מתחיל וזה שוב נפנה לשיחה אחרת, עד שהזקן מתבייש בגלוי ושותק בפנים שוחקות, כמי ששומר סוד גדול.

סייד פולני, שעבר דרך וינה, מספר ברוב־פירוט על כל מעשיו, החל מן היום הראשון לבואו להתם ועד עלותו ארצה־ישראל. מתברר, כי אומנות הסיווד בארץ נמצאת ב"דעקאדענץ" איומה וריווח והצלה יעמוד לה רק מאנשים כמוהו, הנוטשים את אירופה לא מסיבות חומריות אלא מתוך "אמביציע". מתברר עוד כי תלאביב תלך ותתנוון, אם לא תדע להעריך ולנצל לטובתה את ה"ירוקים", בעלי הרצון הטוב, במקום לפנות להם עורף.

יהודי קטן, בעל בטחון בגדולים, שמח לשמוע כיצד מישהו מוכיח למישהו, כי "וייצמן הוא דיפלומאט, מיין פריינד, ואם הוא עושה – הוא יודע מה שהוא עושה..." היהודי מביט בבוז על הספקן ומצטחק מרוב הנאה.

נושא מתערב בנושא וחיתוך־דיבור בחיתוך־דיבור. אידיש ביסאראבית מקובצת ומחוקרת, אידיש פולנית מפתחת ומִיִּדְדִּת ואידיש ליטאית מעניקה קמצים גדולים וצירה'ים רחבים.

עֲיָהֲדַעַת טוֹב וְרַע... גִּילוּי־לֵב, הַשְׁתַּתְּפוּת בַּצַּעַר, חִילוּץ־מֵה עֵיִף מִדְּאֵגוֹת, תּוֹם וְאִמּוֹנָה
וְ... תְּלִישׁוֹת אֲנוּסָה מֵעֵץ הַחַיִּים הַגְּדוֹל, הַרְוַעַשׁ, שֶׁמִּבְשִׁיל פִּירוֹתָיו מֵעֵבֶר לַגֹּדֶר
הַ"שְׁדֵרוֹת".

יא. שְׁכוֹנַת אֶלְרָשִׁיד

דֶּרֶךְ יְפֹרֶת־אֲבִיב זֶה הָיָה וּמוֹבְדֵלֶת מִכָּל אַחִיָּה הַרְחוּבוֹת. רִצִּינִית וְכַבְדָּה הֵיָא עוֹלָה
וְחוֹלְפַת עַל פְּנֵיהֶם לֹלָא בְּתַצְחֹק וְהַפְּנִיית רֵאשׁ. מוֹצָאָה מִיִּפּוֹ, וְהֵיָא, כְּגִיּוֹרֶת יִפָּה
וְאִמִּיצָה, הַחוּשֶׁשֶׁת לִמְצוֹא כּוֹנֵת בּוֹז תַּחַת מִסּוּוֹה־אֲדִיבוֹת, עוֹבֵרֶת כְּרוֹת שְׁתוּקָה
וּמְסוּגָרֶת, בַּפֶּאֶת הַקִּמָּה הַמִּסְחָרִית וְהַבְּנִינִית אֲשֶׁר לְמִרְכֵּז הַמִּסְחָרִי. רַק רְחוֹב אֲלֵנְבִי,
רַחֵב הַגֵּרֶם וְטוֹב הַלֵּב הַמִּתְגַּנְדֵּר בַּשּׁוֹרֶת עֲצִים־בְּאֶקְנַפְאֵרְדִּים וְהַסּוֹבֵל מִכַּאֲב־שִׁינִים
תְּדִיר בַּחֲלֵק זֶה אִו אַחַר שֶׁל כְּבִישׁוֹ, רַק רְחוֹב אֲלֵנְבִי, כְּבוֹעַז אֲצִילִי וְתַמִּים, מִנְסָה
לַעֲצוֹר לַרְגַע אֶת רוֹת הַבּוֹדְדֶת, לַקְשׁוֹר אֶתָּה שִׁיחָה שְׁלִמָּה־בְּכַךְ, לַהֲרִים בַּקְצָה אֲצַבְעוֹ
אֶת סִנְטָרָה הַעֵקֶשְׁנִי... הֵיָא מִפְתֵּלֶת גִּיזְרֶתָה הָאִמִּיצָה, חוֹמֶקֶת לַכֶּאֵן וְלַכֶּאֵן,
מִתְסוֹבֵבֶת עַל עֲמֻדָה, מִנְסָה לְבֵרוּחַ לְרְחוֹב הָעֲלִיָּה, לְרְחוֹב הַחֲשֵׁמֶל... לְבִסוּף עוֹמֵדֶת,
מֵעֵנִיקָה לְזֶקֶן הַטּוֹב כִּיכֵר שֶׁל בְּתַצְחֹק רַחֲבָה וְנִסָּה בְּכִיוּן פִּתְחֵת־קוֹוָה... שֵׁם לֹא
יִפְרִיעוּהָ יוֹתֵר!

מִתְמוֹנָה תְּנִיכִית זֶה (יְהִי כֵן!) שֶׁל דֶּרֶךְ יְפֹרֶת־אֲבִיב אֲפֶשֶׁר עֵבֹר, בְּמִשְׁךְ חֲמֶשֶׁת רַגְעֵי
מֵהֶלֶךְ, לְתַפְאֹרֶת מִתְאִימָה לְהַאֲרוֹן־אֶלְרָאֲשִׁיד אִו לְרוֹדוֹלֶף וְאַלְנֵטִינוֹ. חֲמֶשֶׁת רַגְעֵי
מֵהֶלֶךְ מִדֶּרֶךְ יְפֹרֶת־אֲבִיב, דֶּרֶךְ מַגְרֵשׁ הַסְּפוֹרֵט, מִבִּיאִים אֶת הַמְטִיִּיל לְנוֹף שֶׁל אֶלֶף
לֵילָה וְלֵילָה.

בְּרֵאשׁוֹנָה בּוֹץ (תְּקוּפַת טַבֵּת!), צְרִיפִים (שְׁכוֹנַת הַמְּכַבֵּי), קוֹל מִבֶּשֶׁר וְאוֹמֵר – סִ'אִז
פִּינְסֵטֶעֶר ... (עֵמֶךְ!) וְאַחֲרֵי־כֵךְ – רְחוֹב קֶצֶר וְיִשֵּׁר כְּפֵרוֹזְדוֹר שְׁקֵט, רַבּוּד שְׁטִיחֵי־חוֹל
רְכִים, מִצְהִיבִים בְּאֶפְלוּלִית, וּמִנְגֵד – אוֹפֶק עֵנְקִי, זְרוּעַ נְבֵרְשׁוֹת כּוֹכְבִים, כְּכִיפַת
טְרַקְלִין. גֹּדֶר חוֹט־בְּרִזֵּל חוֹסֶמֶת אֶת הַרְחוֹב. זֶה הַזְכִּיר לִי מַחֲזָה נוֹשֵׁן וְרַחוֹק. בְּבִנְיָן
רַחֵב וְעֵגוֹל הָעֵלּוֹ צִיִּירִים, פְּסִלִים וְאִמְנֵי תַפְאֹרֶת אֶת מִרְאָה צְלִיבֶתוֹ שֶׁל יֵשׁוּ. הַצּוֹפִים
עֵמְדוּ עַל מַעֲקֵה גְבוּהָ וְרֵאוּ חוֹל, סִלְעִים, שְׁמִים, שְׁלוּשָׁה מוֹקְעִים, נְשִׁים אֲבֵלוֹת, קֵהֶל
מִתְגוֹדֵד, צַבָּא רוֹמָאִי... גּוֹלְגוֹלְתָא! נִשְׁעַנְתִּי עַל הַגֹּדֶר, כֶּאֱן עַל דּוֹפֵן הַמַּעֲקָה וְאֲבִיט.
מוֹזֵר – שֵׁם, בְּבִנְיָן הָעֵגוֹל, לֹא הַרְגֵשְׁתִּי אֶת הַמְּלֵאכּוֹתִיוֹת הַבּוֹלְטוֹת, הָעוֹבְדָתִית,
הַהֲכֵרְחִית, וְאִילוֹ כֶּאֱן, דּוּוֹקָא כֶּאֱן, רֵאִיתִי אֶת הַכּוֹל כְּמַצּוֹיר עַל בֶּד. שֵׁם הֵיָתָה
אוֹרְגִינְאֵלִיוֹת וְפָה – שֶׁאֲבֵלוֹנָה.

השטח הרחב אשר לפני היה זרוע ירקות. במרחק כמה צעדים ממני הבחנתי לאור הירח את צורות העלים השרועים, השתרע והתעגל והיאחז זה בזה. צבעם הכחלחל כספי כהה וניטשטש במרחק, ועמו הלכו ונתערפלו הצורות. רק מספר תמרים התנשאו גבוהים, זקופים וברורים על רקע הרקיע. חרמש הירח ניתלה ונאחז באחד מהם כפרי זהוב־משיל. כמו בנות מלך חרדות שתעו לארץ גמדים עמדו העצים תוך קהל שיחים רבוצים; בנות־מלך צעירות, מודרניות, דקות־גו, הדוקות שימלה, גוזזות אֶלֶא גארסון... כפות התומר, כקוצות שיער, נעו, התרטטו ללא רוח. בית בודד, רב־קומות ומואר־חלונים, נתייצב מרחוק ולא העז לגשת. רחב־כתפיים, אמיץ־חזה ופעור־מבט – חרג ולא נע, תאוו ולא הושיט זרוע. זהו הרשע אשר באגדות. זהו הענק, זהו האויב הטוב, המואיל תמיד, למען שעשע את התינוקות, לרדוף ולא להשיג, להילחם ולא לנצח, להפחיד ולהיות ללעג. מוטור רחוק הלך בקצב קבוע ועקשני. כל מהלומה היתה כטפיחת משוט עמומה בנהר הזמן המנומנם. הכול שקוף, זוגיתי, עדין וקופא. ליריקה סינמאטוגראפית... הנה צריכה לבוא אשה אחת, גבוהה ודקה ושותקת. פניה חיוורות ושערה כעין הירח. עבות הוא ורך וגלי. רגליה היפות לטופות במשיגרב ובקיפולי שימלה. שימלתה ארוכה, משתלשלת ויורדת משולי המעיל בעצב חגיגי. גיזרתה רופפת, גבעולית, וחזה גבוה ומאושר. האם תעמוד הכן?... התמרים עומדים ללא ניע, והיא גדלה לנוכח התמרים. הנה צריכה לבוא אשה אחת. זוגיתית, עדינה ושותקת... ליריקה ראינועית... יקחך השד, שכונת אֶלֶרשיד!...

יב. גיל עגום

רבת־דמויות ומצב־רוח היא ת־לאביב. מגוונת בסאון חיים ובדומיית חולות מלטפים, בשגשוג בנין כרכי ונירוואנה של עבר נדחק ומתגבש ומפליא בהופיעו פתאום, ועצוב ותמים וטיפשי בבטחונו, כנוף האגדה ההוא, שמעבר לגדר. העיר נמצאת עכשיו ב־age ingrat שלה, בגיל כפוי־הטובה, שבו האשה אינה יותר ילדה ועוד איננה גברת. תטייל על עקבים גבוהים והיא משונה, תנעל סנדלים והיא מגוחכת, תיטול ארנק־יד – גנדרנית, תלך בלעדיו – ידיה מיותרות; תצטבע – ילדה מצובעת, לא תצטבע – גברת חסרת צבע. אברי גופה נראים כדבוקים זה לזה, ללא התאם צורה וגודל. מהם הקדימו להתפתח ומהם נותרו בבוסרם. הקומה גבוהה, והפנים פני תינוקת, הרגלים מוצקות והגיזרה חלושה, הזרועות ארוכות והקבורת דלה, הצוואר מחוטב יפה והכתפיים גרומות.

זהו גילה העגום של ת־לאביב.

הנה רחוב הרצל בראשיתו – הדור, רב־חיים, יפה־מיבנה, גינטלמן! בנין הגמנסיה הדוק לחזהו כחזייה לבנה שמתחת לסמוקינג, מעיל בתיו מתאים ומצומד לגופו, מרוכב בכל כפתוריו, ללא טלאי־מגרש ריק או קרע־בית עזוב. שדרות רוטשילד תלויות כשרשרת על חזהו ובקצה השרשרת – שעון המשטרה העירונית. צועד הוא ומנופף בחציפות קלילה את מטה השער של מסילת־הברזל, מביט בעין בוטחת ויהירה מבעד למונז'וקלים של חלונות־ראווה, מעורר תשומת־לב וכבוד... כולו נאה, כולו נחמד, כולו – עד ברכיו!... משם ומטה הבתים מפורדים, הרעש נמוג, הכביש הריקני שלוח קדימה כרגל חשופה... הבחור שלנו, הגנדרן, הלבוש לפי מודה כרכית אחרונה, הגינטלמן! – יחף הוא! ובמרחק צעדים מספר מזה, כברנש מהלך לו רחוב שבזי. בנחת־בנחת שקט וצנוע, כתימני צנום ומסולסל־פיאות הוא יורד בכבישו הצר. לא משרדים לו, לא חנויות הדורות ולא עסקי באנק. כמה סוכות־גוזז, מספר בתי־מלאכה ובתי־כנסיות. ביום ימלאוהו צלצלי אופנים ושקשוקי עגלות כדאגות פרנסה מטרידות, והוא, ללא רוגז ותלונה, מטה גב וגולש בנחת, תמיד בנחת... זקן הוא הרחוב, קירות בתיו צהובים כגווילי ספר עתיק, בקיעים ועובש עלו בהם כ"השגות" שנאספו ונשמרו מדור לדור. עליכן לא יטרידהו רעש הרחוב וגם בשצף התנועה והעבודה הוא נראה עצור ומכונס בתוך עצמו.

ובלילה. בלילה באה המנוחה מדעת, התפשטות הגשמיות היומית המכבידה והחונקת. בלילה מזמר הרחוב חרש־חרש, מכל חלון בית מדרש מואר. מלמול נסתר, עולה ויורד, גובר ונחלש, חופז ומתאטה חליפות, מחלחל בו, כובש אותו ומוליכו שבישפי... הכביש מלבין כחלוק לבן, ארוך וצר...

ממפתנו של רחוב שבזי מתחיל ופונה בכיוון הפוך – רחוב גרונזברג. דמיונו כיהודי אשכנזי, בעל־בית בא־בימים ומכובד על הבריות. את כל בנותיו השיא, בקרוב יחוג את חתונת זהבו, משפחתו ענפה ודשנה, והוא מלטף ימינה ושמאלה "רחובונים" חדשים – שלשים ורבעים. בתיו יציבים, גינותיו מצילות. באחת – פרקו נאה וזקנו מגודל... כזה חציו האחד, עד חצותו את נחלת־בנימין. מכאן והלאה הוא משנה את טעמו יותר מאשר יאה ליהודי אף בשמחת בית־השואבה, ממש אדם אחר! ואפילו לא אדם, נער! נער פורק עול מצוות וסייגי דרך־ארץ. בקפיצה עובר הוא את ערוץ־בנימין, עובר בשחייה את שטף־אלנבי, רץ הלאה, מפריח בניינים רבי־קומות כשלפוחיות צבעונין, מתעניין בסינימה "אופיר", שומע לראדיו "תומפסון", ופתאום עומד... אין דרך עוד, לשוב – כיצד?... בושה היא!

יג. מי פורט על לאַנימה?

רצייתי להוסיף עוד גרוטסקה, עוד מהתלה. אבל עכשיו רוח לילית הומה בחוץ. על איזה מיתרים היא מנגנת? הלא כן דיבר השיר האוקראיני:

מי בוכה ללא דמעה?

מי פורט על לאַנימה.

ללא דמעה הלב נפר,

רוחות פורטות על לאַמיתר...

הרוח ההומה – זה קול הַעָרִים בלילה. בחדול אורחות הולכי־רגל, בשבות רכב ומכונית, משתטחות הערים לאורך כל כבישיהן, מתירות קישורי שמלתן הביטונית, ההודקת, חושפות חזה ונושמות לרווחה, לרווחה...

תל־אביב הצעירה צריכה לנוח בלילה, היטב לנוח, לנשום עמוק, עמוק. עול כבד נכון לה, מוסרות כרך יציב וממותג. גילה העגום יעבור, גופה יחזק, יתבגר ויף. הצבעוניות השובבת תיהפך ותהיה לרב־גונית מעניינת, הגרוטסקה תתסיס שמרי הומור, ניצני העלוביות יגביעו פרחי טראגיות ריחניים וכל הסואן ומתרוצץ יגאה בשטח חיים מאוחד ומכוון, כורה אפיקים ומפרה. גשם לילי דולף על תל־אביב. מישהו מכה בים כמו בתוך גדול, צבה ועמום; פנסים נעים כפעמונים צהובים, אלמי קול, ורוח־צילו מנגנת, מנסרת לאַנימים. כל עיר היא עצובה מאוד בלילה, ריקת חיים ומלאת נפש. הבתים הורידו ריסיתריסים, סגרו פתחי־פיות. כל אשר סער והתערבל ביום עצור עכשיו בחומות הבתים, מגובש ונלחץ – אטימות הַרמטית! אי מי גוחן על העיר השרועה לאה ורוגעת, מלטפה בליטופים, מנשק אותה...

והכול עוצם עיניו, מתכרבל בטליות דממה, כבשעת ברכת־כהנים.